

ГЕЗЕЛЕВСЬКІ ГРОШІ

студент гр. МК-21 **Никонець М.О.**
Сумський державний університет (Україна)

Вільні гроші – поняття, введене німецьким економістом Сильвіо Гезелем для того, щоб позначити гроші, які використовуються тільки як інструмент обміну, і при цьому «вільні від відсотків».

Гезель вважав, що «вільні гроші» втілюють ідею про «правильних» грошей, які мають бути «інструментом обміну і більше нічим». Як вважав Гезель, традиційні форми грошей не є ефективними так як «зникають з обігу в ситуаціях підвищеної на них, і їх кількість збільшуються на ринку коли їх кількість і без того надмірна».

У своїх роботах Гезель проводить розмежування між нормою відсотка і граничною ефективністю капіталу. Він вважав, що саме норма відсотка стримує темпи зростання реального капіталу. Крім того, він вважав, що норма відсотка є чисто грошовим феноменом, обумовленим тим, що володіння грошима для держателя призводить до нікчемних витратам зберігання, у той час як зберігання товарних запасів або утримання виробничих потужностей пов'язано зі значними витратами. Гезель вважав, що гроші приносять дохід тому, що даний процес встановлений саме грошима [1].

Порівняльна характеристика кредитних та вільних грошей [4]:

–кредитні гроші можна покласти в банк під відсоток - вільні гроші не можна, навпаки, якщо їх покласти в банк, то незабаром вони згорять.

–кредитні гроші можна дати в кредит під % - вільні гроші не можна, ніяких відсотків і збагачення банкірів.

–кредитні гроші є відображенням товару, тобто гроші рівняються товару - вільні гроші є відображенням праці або міни (гроші = праця).

–кредитно-фінансова система створює грошові бульбашки, шляхом зростання кредитної грошової маси. при вільних грошах зростання грошових бульбашок фактично неможливий.

–збільшення грошової маси в кредитно-фінансовій системі призводить до інфляції. вільні гроші навпаки, породжують дефляцію.

–кредитні гроші призводять до соціального розшарування. вільні гроші призводять до загального соціально-економічному розвитку та створенню реальних товарів і благ.

–кредитні гроші уповільнюють швидкість обігу грошової маси, оскільки частина грошей починає працювати в економіці виключно в цілі повернення старих кредитів, чим більше кредитних грошей, тим менше швидкість обігу грошової маси. Вільні гроші збільшують швидкість обігу грошової маса, так як всі гроші працюють в реальному секторі економіки і від них треба позбавлятися, щоб вони не згоріли, що природним чином збільшує швидкість їх обігу.

Застосування на практиці.

1) Шваненкірхен

У 1931 році в баварській селі Шваненкірхен для відродження вугільної шахти стали використовувати приватну валюту під назвою вару. Ця валюта планомірно знецінювалася, для підтримки платоспроможності готівки держателі були зобов'язані сплачувати збір.

Експеримент Вара в Шваненкірхен заборонило Міністерство фінансів Німеччини указом Брюнінга від 30 жовтня 1931.

2) Вільдшюнау

В 1932 році був проведений експеримент в австрійському містечку Вільдшюнау, що забезпечив ріст економіки в той час, коли багато країн Європи боролися зі зростаючим безробіттям. Рівень безробіття в Вьорглі знизився за рік на 25% завдяки використанню вільних грошей.

В той час, коли більше ніж 300 громад в Австрії зацікавилися даною моделлю, Національний банк Австрії розгледів у цьому загрозу своїй монополії і заборонив обіг вільних грошей.

3) WIR

Одна з найпотужніших систем вільних грошей - це швейцарський WIR, (господарсько-ринковий кооператив), що нараховує 62 тисячі учасників і який забезпечує оборот за рік понад 1 млрд 650 млн швейцарських франків. WIR був заснований в 1934 році як шлях подолання платіжної кризи, яка виникла під впливом великої депресії [3].

Продовженням ідей Гезелля є різні варіанти торгових систем місцевого обміну, тобто регіональна валюта, що існують сьогодні як в США, так і в країнах Європи.

Як, бачимо вільні гроші мають великий ряд переваг та неодноразово використовувалися й продовжують існувати й сьогодні, хоча мають багато критиків. Серед таких питань, досить часто лунає зауваження про неспроможність існування системи вільних грошей в великих масштабах, як наприклад держави, а тому й існує певна недовіра до такої форми грошей, хоча це не є великою перепорою для розвитку даного напрямку.

1. Заметки о меркантилизме, законах против ростовщичества, деньгах, оплаченных марочным сбором, и теориях недопотребления [Електронний ресурс]/ Общая теория занятости процента и денег// Д.М. Кейнс – режим доступу: http://www.gumfak.ru/econom_html/keins/keins23.shtml
2. Деньги без процентов и инфляции. Как создать средство обмена, служащее каждому [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://lib.ru/NTL/ECONOMY/MKENNEDI/mkennedi.txt>
3. Гезелевские денги – российский прецедент [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://nstarikov.ru/club/23475>.

Науковий керівник: асистент Омеляненко В.А.

Никонець, М.О. Гезелевські гроші [Текст] / М.О. Никонець; наук. кер.: В.А. Омеляненко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 161-162.